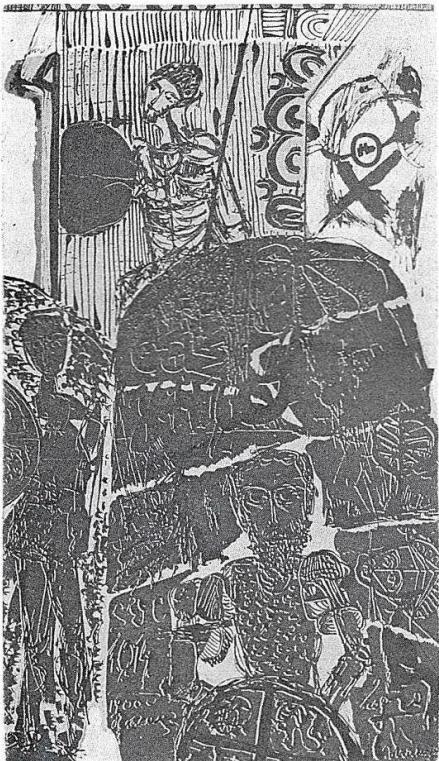


# LIKOVNI NOTES

DRAGOLJUB ADŽIĆ, KERAMIKA

(GALERIJA LOTRSCAK U ZAGREBU, FEBRUAR 1975. GOD.)

Dragoljub Adžić pripada mlađoj generaciji jugoslovenskih keramičara koji primarnost svojih interesovanja usmeravaju prema savremenim problemima kompleksnog medija keramike. Njihova akcija odnosi se, pre svega, na forsiranje unikatnih keramičkih oblika, uspostavljanju ravno-pravnih odnosa sa drugim likovnim disciplinama, usavršavanju tehničko-tehnološkog



postupka i na prevazilaženju postojećih disciplinskih granica. Međutim, ipak je najvažnije ostvarivanje sintetičnog likovnog dela koje samo izborom materijala i tehnikom zadržava izvesnu tradicionalnu disciplinsku određenost, dok je po svom karakteru univerzalno, potpuno likovno delo izgrađeno na principima slobodnog korišćenja elemenata drugih umetničkih vrsta. Ovalno stvoreni likovni oblici postižu, s jedne strane, punu autonomnost vizuelno-poetskog delovanja, a s druge, čine značajnu kariku u sistemu jedinstvenog delovanja više likovnih disciplina.

Neosporna originalnost kreativnog napora Dragoljuba Adžića ima vrednost ubedljive korespondencije između procesa iskazivanja intelektualne pozornosti podjednako publike (u, recimo, galerijskom prostoru) kao i ostvarivanje jednog univerzalnog odnosa sa ljudima u oblikovanim prostorima i ambijentima humanog karaktera. Smisao takvog uzajamnog delovanja predstavlja neposrednu namenu zasnivanja jednog višeg sistema kompleksnog dijaloga u čemu momenat tradicionalno prihvaćenog ukrasno-korisnog smisla keramičkog oblika posyve gubi takvu određenost prerastajući u oblik posebnog likovno-mišaonog dela čija utilitarnost dobija značenje intelektualno-poetskog delovanja. Ovakvim shvatanjem Adžić nedvosmisleno napušta klasične okvire keramike kao posebne vrste primjenjenih umetnosti pristupajući porodici savremenih likovnih procesa, gde umesto principa antagonističkih interdisciplinarnih sukoba, nastaju, ne toliko tolerantri, koliko sintetični odnosi pune likovne opravdanosti.

U ovim, relativno uopšteno iznetim, relacijama kretanja i delovanja novosadskog keramičara Dragoljuba Adžića, sasvim razumljivo, postoji kontinuirani tok postupnog razvijanja i bogaćenja sadržine i forme njegovih keramičkih oblika. Uglavnom do 1973. godine osnovnu karakteristiku njegovih radova činilo je naglašeno interesovanje za keramoplastiku poetsko-intimnog karaktera, čiji su arabeski oblici izvedeni finim, rafinovanim prostornim crtežom. Osećanje takta i potrebe lirske transponovanja potpuno se uklapa u umetnikovu ideju ostvarivanja skladne ravnoteže keramičkog, vajarskog i slikarskog. Istovremeno, Adžić vrlo intenzivno radi i na keramičkim panoima (od tada i datira njezina serija panoa pod opštim nazivom *Osećanje vremena i prostora*) gde on demonstrira jedno, znatno uzdržanije i ubedljivije osećanje za suštinske elemente likovnosti, kada se momenat pikturalnih intervencija svodi na ulogu veće funkcionalnosti oblika. Ovo umetnikovo interesovanje produžava se i kasnije, tako da u ovom trenutku Adžićevog stvaralačkog napora, ideja ostvarivanja pročišćenih, konstruktivnih odnosa (koji su započeti još 1971. godine velikim panom *Sunce*) dobija svoje pune opravdanje postojanja i pravi likovno-keramički smisao.

Keramički oblici iz ciklusa *Osećaj vremena i prostora* podjednako se razvijaju u seriji zidnih panoa realizovanih kroz krajnje funkcionalni sistem kasete ali i preko druge serije prostornih oblika gde se, takođe, javljaju osnovni elementi kasete ali u nešto drukčijoj upotrebi i značenju. Značajnu novinu predstavlja formiranje predstava ljudskih figura (ne kao stilizovanih i reduciranih formi, već kao punih plastičnih oblika) datih u jednom konceptu vrlo bliskom secesionističkim poimanju i ulozi fi-

gure (vid simbolične naracije). Međutim, suštinsku osnovu ovih oblika čini strategija reduciranja elemenata-simbola (pored plesatično izvedenih figura i delova tela) ukomponovanih na način punog naglašavanja polukružnih i pravolinijskih tokova glavnih ritmova. Princip forsiranja statičnog dejstva celine ostvaren je najčešće u spojevima naglašene arhitektonske celihodnosti povezanih elemenata ili, što je još interesantnije, u veštrom neutralisanju sukoba delovanja ritmičnih rezultanata. Bojeni elementi dobijaju znatno umerenu ulogu nego kod ranijih keramoplastika i to u strogom značenju potenciranja vrednosti određenog dela oblika ili naglašavanju vrednosti ritmične celine neke od jedinica koje čine važniji deo keramičkog oblika.

Dragoljub Adžić, znači, prilazi realizaciji keramičkih oblika sa onim normalnim poštovanjem materijala u kome radi (glina) i primenjenoj tehniči (majolika) shvatajući ih, ne kao primarne uslove postizanja određene artificalnosti, već kao nužnosti egzistencije oblika. Suština njegove današnje akcije keramičara ogleda se u potenciranju širokih, epski intoniranih sadržaja kompleksnog značenja (aktualizacija simbola tema mitološkog značenja) i shodno tome, izvlačenje određene sadržine u smislu umetničke istinitosti, odnosno, traženju adekvatnog izraza u smislu forsiranja forme do njene pune umetničke ubeđljivosti specifičnog vizuelnog objekta.

EDIN NUMANKADIĆ, SLIKE

(Salon Tribine mladih, Novi Sad, februar, 1975.)

Sarajevski slikar najmlađe generacije, Edin Numankadić pripada onoj najumerenijoj struci pobornika koncipiranja autonomnih vizuelnih oblika oslobođenih poetično-lirske osnove naknadnog, ustvari vanplastičnog dejstva. Karakteristika ovih rada, koji pripadaju najnovoj seriji iz ciklusa *Boja, prostor, vrijeme*, ogleda se u forsiranju horizontalnih, paralelnih redova ispunjenih najčešće čistim bojama, neutralnog značenja, čime se onemogućava praćenje kretanja ritmičnih talasa. Statičnost ovalno tretiranih bojenih rada predstavlja specifičan, netradicionalan način pojednostavljenja suštinskih likovnih odnosa. Ovakav metod građenja slike podređen je strogim merilima jednog krajnjeg racionalnog likovnog koncepta koji istovremeno isključuje klasičan način komuniciranja sa publikom, a s druge strane, postaje u izvesnom smislu, sredstvo jednog kompleksnog sistema istraživanja izvesnih opštih fenomena (boje, prostora i vremena).

Miloš Arsić

»polja« — časopis za kulturu, umetnost i društvena pitanja

uredjuju: dr sergej flere, dr momčilo grubač, sava mučibabić, zorica stojanović, julijan tamaš, jaroslav turčan (glavni i odgovorni urednik) i jovan zivlak / tehnički i likovni urednik cvetan dimovski / sekretar radmila gikić / članovi izdavačkog saveta: lazar elhart, dr sergej flere, radmila gikić, mr mihailo harpanj (predsednik), branislav panić, dr jože pogaćnik i jaroslav turčan / izdaje tribina mladih, novi sad, katolička porta 5, telefon 43-196 / rukopise slati na adresu: redakcija »polja«, novi sad, poštanski fah 190 / godišnja preplata 30 dinara, za inostranstvo dvostruko / žiro-račun 65700—603—997 kod novosadske banke u novom sadu / lektor milan živanović / korektor raša perić / meter miroslav pešić / štampa »prosveta«, novi sad, stevana sremca 13. na osnovu mišljenja pokrajinskog sekretarijata za nauku, obrazovanje i kulturu broj 413—152/73 časopis je oslobođen poreza na promet proizvoda i usluga.